Lietas arhīva Nr. C-1171-20/27
ECLI:LV:RPPT:2020:0325.C68428619.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2020. gada 25. martā

Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Lana Leja
ar tiesas sēdes sekretāri Diānu Kristu Sideju,
piedaloties prasītājas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. A/ un atbildētājas "Compensa Vienna Insurance Group ABD Latvijas filiāle" pārstāvei zvērinātai advokātei Jeļenai Alfejevai,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras prasībā pret "Compensa Vienna Insurance Group ABD Latvijas filiāle" par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] 2019.gada 13.augustā Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā saņemts Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – prasītāja) prasības pieteikums pret "Compensa Vienna Insurance Group ABD Latvijas filiāle" par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

[1.1] Prasības pieteikums pamatots uz tālāk norādītajiem apstākļiem un argumentiem.

Laikā no 2016. gada decembra atbildētāja pieņēma lēmumus par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu un, atlīdzinot valsts budžeta līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu veidā saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām. Šajos lēmumos atbildētāja apdrošināšanas atlīdzības summā pārtrauca iekļaut no slimības pabalstiem, invaliditātes pensijām un apgādnieka pensijām ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli. Par šādu rīcību prasītāja jau ir vērsusies ar prasībām pret apdrošināšanas kompānijām lūdzot piedzīt valsts budžetā neatlīdzināto ienākuma nodokli, kas ieturēts no prasītājas piešķirtajiem pakalpojumiem. Prasītājas celtās prasības tika apmierinātas un spriedumi lietās stājās spēkā civillietās Nr. C30552117, C68419317, C32211017.

2019. gada 20. maijā prasītāja nosūtīja atbildētājai vēstuli, pievienojot sarakstu par nesamaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli lietās saistībā ar atlīdzības izmaksu, atlīdzinot valsts budžeta līdzekļus par ceļu satiksmes negadījumā cietušajai personai vai saistībā ar tās nāvi citai personai piešķirtajiem pakalpojumiem (slimības pabalstiem, invaliditātes pensijām vai apgādnieka zaudējuma pensiju) par kopējo summu 20879,80 *euro*.

2019. gada 13. jūnijā prasītāja nosūtīja atbildētājai vēstuli pievienojot sarakstu par nesamaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli lietās saistībā ar atlīdzības izmaksu, atlīdzinot no valsts budžeta līdzekļus par ceļu satiksmes negadījumā cietušajai personai vai saistībā ar tās nāvi citai personai piešķirtajiem pakalpojumiem laikā no 2019. gada 1. jūnija līdz 2019. gada 30. jūnijam (slimības pabalstiem, invaliditātes pensijām vai apgādnieka zaudējuma pensiju) par kopējo summu 1393,05 *euro*.

2019. gada 4. jūlijā prasītāja saņēma vēstuli no atbildētājas par atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību daļā par nesamaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Atbildētājas vēstulē norādītos argumentus prasītāja uzskata par nepamatotiem.

Atbildētāja vēstulē atsaukusies uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas likuma (turpmāk - OCTA likums) 24. panta otrajā daļā noteikto par apdrošinātāja pienākumu atlīdzināt valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli, stājās spēkā tikai 2019. gada 1. maijā un līdz ar to atbildētājai nav pamata atlīdzināt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar piešķirtajiem pakalpojumiem, kas notikuši līdz 2019. gada 1. maijam.

Atsaucoties uz Civillikuma 1770. pantu, likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1. panta pirmo daļu, 17. panta desmitās daļas 5. un 9. punktu, likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 11. panta pirmo daļu, prasītāja norāda, ka arī slimības pabalsts, invaliditātes pensija vai apgādnieka zaudējuma pensija, no kuras ir paredzēts ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli, ir uzskatāms par fiziskās personas gūto ienākumu. Līdz ar to no speciālā budžeta izmaksātās pabalstu un pensiju summas, tai skaitā, ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, uzskatāmas par zaudējumu, kas nodarīts valsts speciālajam budžetam ceļu satiksmes negadījuma rezultātā.

Šādos apstākļos prasītāja uzskata, ka atbildētāja nepamatoti pieņēmusi lēmumu par atteikumu izmaksāt prasītājai apdrošināšanas atlīdzību iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļā par izdevumiem 22272,85 *euro*, kas radušies prasītājai piešķirot un izmaksājot ceļu satiksmes negadījuma seku cietušajām personām slimības pabalstus, invaliditātes pensijas vai saistībā ar personas nāvi citai personai piešķirtajiem pakalpojumiem - valsts apgādnieka vai zaudējuma pensijas.

[1.2] Prasība pamatota ar OCTA likuma 1. panta 15. punktu, 18., 24. pantu, likuma "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 4. panta pirmo daļu, 11. panta 1. punktu, 12. pantu, 13. panta pirmo daļu, Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumu Nr. 662 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām" 11. punktu, 11.1.3. apakšpunktu, likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17. panta desmitās daļas 5. un 9. punktu, likuma "Par pašvaldībām" 76. un 77. pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. panta 2. punktu, likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 8.-11. pantu.

[1.3] Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas apdrošināšanas atlīdzību 22 272,85 *euro*, iemaksu veicot invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta kontā.

[2] 2019. gada 19. septembrī tiesā saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi, kuros norādīts, ka prasību neatzīst un lūdz to noraidīt.

Atbildētājas iebildumi pret prasību pamatoti uz tālāk norādītiem argumentiem.

[2.1] Prasītāja savos iesniegtajos aprēķinos nav norādījusi par kādu periodu un par kādiem ceļu satiksmes negadījumiem izmaksāti pabalsti, kuru daļa ir prasības pamats šajā lietā. Tāpat prasības pieteikumā nav norādīti arī apdrošināšanas līgumi, no kuriem radušās atbildētājas saistības.

Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas nolēmumos paustajām atziņām, apdrošināšanas darījumu raksturo apdrošinātāja pienākums iepriekš iekasējot prēmiju, apdrošinātajai personai, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums, sniegt pakalpojumus, par kuriem ir panākta vienošanās, noslēdzot līgumu. Atsaucas uz Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojumu un norāda, ka apdrošināšanas tiesības aptver tiesiskās attiecības, kuras tiek dibinātas uz līguma

pamata.

OCTA likuma 1. panta 1. punkts apdrošināšanas atlīdzību definē kā naudas summu, ko izmaksā, vai pakalpojumu, par kuru veic samaksu zaudējumu atlīdzināšanai. Tādējādi ar apdrošināšanas atlīdzību var segt tikai to summu, kas var tikt atzīta par zaudējumiem Latvijas civiltiesībās. Turklāt OCTA likums un piemērojamie Ministru kabineta noteikumi interpretējami ņemot vērā attiecīgās Direktīvas un Eiropas Savienības Tiesas praksi. Tādējādi jāņem vērā, ka atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Direktīvas Nr. 2009/103/EK "par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību" noteikumiem izriet, ka šis apdrošināšanas veids ir padarīts Eiropā par obligātu tikai un vienīgi tāpēc, lai cietušie saņemtu zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar ceļu satiksmes negadījumiem. Nekādas papildus izmaksas, izņemot cietušo zaudējumu summas, Direktīvā maksāt nav paredzēts.

OCTA apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai (OCTA likuma 3. pants). Vienlaikus jāņem vērā, ka OCTA likums nevar grozīt zaudējumu jēdzienu civil tiesībās, kā arī paplašināt civiltiesībās noteikto civiltiesiskās atbildības tvērumu (OCTA likuma 2. pants), bet tikai ierobežot apdrošinātāja pienākumu zaudējumu atlīdzināšanai, salīdzinot apdrošinātā no deliktatbildības izrietošo pienākumu, piemēram, ieviešot atbildības limitus (OCTA likuma 15. pants).

Saskaņā ar Civillikuma 1770. pantu ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Līdz ar to jebkurš civiltiesiskā pārkāpuma rezultātā (OCTA apdrošināšanā - apdrošinātajam izraisot ceļu satiksmes negadījumu) radies mantiski novērtējams zudums ir uzskatāms par zaudējumu Civillikuma 1770. panta izpratnē. Tādējādi zaudējumu esamības priekšnoteikums ir vienas konkrētas personas mantas samazinājums vai peļņas atrāvums.

Prasītāja ir Labklājības ministra pārraudzībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde, tātad publisko tiesību juridiska persona, kas savā darbībā pārstāv valsti. Prasītājai nav autonomas valsts iestādes statuss, līdz ar to prasītāja nav atsevišķa juridiskā persona. Prasītāja privāttiesiskās saistības nevar iegūt patstāvīgi, bet gan tikai valsts vārdā.

Līdz ar to iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājums, kuru, saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17. panta desmito daļu, prasītāja ietur no cietušās personas apliekamā ienākuma ir maksājums, kuru maksā valsts no prasītājas administrētās budžeta daļas, pārskaitot to uz šiem mērķiem paredzēto kontu Valsts kasē. Veicot šādu maksājumu naudas līdzekļu īpašnieks faktiski nemainās, jo gan valsts pārvaldes iestādes, gan pašvaldības pārstāv vienu publisko juridisko personu- Latvijas Republiku un budžetu sadalījumam šeit nevar būt izšķiroša loma. Saņemot iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļu, pašvaldības to izmanto, pildot valsts deleģētās funkcijas, līdz ar to pārstāvot Latvijas Republiku. Tā kā gan sociālās apdrošināšanas budžeta līdzekļu, gan ieturētā iedzīvotāju nodokļa īpašnieks ir viens un tas pats (Latvijas Republika), ieturētajam iedzīvotāju ienākuma nodoklim nekādā ziņā nevar piešķirt zaudējumu statusu, jo valsts to nezaudē, bet novirza valsts funkciju finansēšanai.

Tādējādi, atgūstot no OCTA apdrošinātājiem iedzīvotāju ienākuma nodokli, valsts pēc būtības gūst papildus ienākumus, jo no vienas puses iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa paliek publiskajā budžetā un valsts to nezaudē, bet no otras puses valsts no OCTA apdrošinātājiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa summu saņem papildus. Turklāt valsts iestāde, kas pilda likumā noteiktās funkcijas, nodrošinot pabalstu un pensiju izmaksu cietušajiem no šiem mērķiem pirms tam iekasētiem līdzekļiem nav ceļu satiksmes negadījumā cietusī persona, kuras interešu aizsardzība ietilptu OCTA likuma mērķos. Valsts priekšrocības OCTA likumā nav paredzētas, tās neizriet nedz no OCTA likuma, nedz direktīvu mērķiem, nedz vispārējiem tiesību principiem.

Norāde par to, ka apdrošinātājs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli, OCTA likuma 24. panta otrajā daļā ietverta vien ar likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2019. gada 1. maijā. Līdz tam minētā tiesību norma nenoteica, ka apdrošinātājs atlīdzina valsts budžeta izdevumus, kurus ir bijis nepieciešams izlietot, nodrošinot slimības vai cita pabalsta izmaksu. Tādējādi OCTA likuma 24. panta otrās daļas pašreizējā redakcija un tajā ietvertie papildus pienākumi apdrošinātājam nav piemērojama līdz 2019. gada 1. maijam noslēgtiem apdrošināšanas līgumiem.

2019. gada 20. maija prasītājas pieprasījumā Nr. 18-10/8385 ir iekļauts /pers. B/, pamatojoties uz 2017. gada 7. novembrī notikušu ceļu satiksmes negadījumu, un sakarā ar to no atbildētājas piedzenamā summa 288,20 *euro*. Šajā daļā prasība ir noraidāma arī tāpēc, ka atbildīgā transportlīdzekļa ar valsts reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/ īpašnieka un vadītāja civiltiesiskā atbildība ceļu satiksmes negadījuma brīdī bija apdrošināta AAS "Baltijas Apdrošināšanas Nams".

[3] Ar 2019. gada 6. novembra prasības precizējumiem prasītāja atteicās no prasības daļā par 288,20 *euro* piedziņu, kas atteicas uz cietušo personu /pers. B/ (*1. sējums lietas 40. lapa*).

[4] Tiesas sēdē prasītājas pārstāve uzturēja prasību atbilstīgi 2019. gada 6. novembra prasības pieteikumā norādītajā apmērā, lūdzot to apmierināt uz prasībā norādītajiem pamatiem.

Atbildētājas pārstāve prasību neatzina, lūdza kā nepamatotu noraidīt, iebildumus pret prasību pamatojot ar jau rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[5] Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudījusi pierādījumus lietā, novērtējusi tos kopsakarā, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji, proti, tās uzturētajā daļā, pārējā daļā tiesvedība lietā izbeidzama.

[6] Lietā nav strīda, ka notikušo ceļu satiksmes negadījumu rezultātā cietušajiem – /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, /pers. J/, /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/, /pers. N/, /pers. O/, /pers. P/, /pers. R/, /pers. S/, /pers. T/, /pers. U/, /pers. V/, /pers. Z/, /pers. AA/, /pers. AB/, /pers. AC/, /pers. AD/, /pers. AE/, /pers. AF/, /pers. AG/, /pers. AH/, /pers. AI/, /pers. AJ/, /pers. AS/, /pers. AT/ , /pers. AU/, /pers. AV/ , /pers. AZ/, /pers. B0/, /pers. BA/, /pers. BB/, /pers. BC/, /pers. BD/, /pers. BE/, /pers. AK/, /pers. BF/, /pers. BG/, /pers. BH/, /pers. BI/, /pers. BJ/, /pers. BK/, /pers. BL/, /pers. BM/, /pers. BN/, /pers. BO/, /pers. BP/, /pers. BR/, /pers. BS/, /pers. BT/, /pers. BU/, /pers. BV/, /pers. BZ/, /pers. C0/, /pers. CA/, /pers. CB/, /pers. CC/, /pers. CD/, /pers. CE/, /pers. CF/, /pers. CG/, /pers. CH/, /pers. CI/, /pers. CJ/, /pers. CK/, /pers. CL/, /pers. CM/, /pers. CN/, /pers. CO/, /pers. CP/, /pers. CR/, /pers. CS/, /pers. CT/, /pers. CU/, /pers. CV/, /pers. CZ/, /pers. D0/, /pers. DA/, /pers. DB/, /pers. DC/, /pers. DD/, /pers. DE/, /pers. DF/, /pers. DG/, /pers. DH/, /pers. DI/, /pers. DJ/, /pers. DK/, /pers. DL/, /pers. DM/, /pers. DN/, /pers. DO/, /pers. DP/, /pers. DZ/, /pers. DR/, /pers. DS/, /pers. EA/, /pers. DT/, /pers. DU/, /pers. EB/, /pers. DV/ piešķirti slimības pabalsti par kopējo summu 122 046,32 *euro*, tai skaitā, iedzīvotāju ienākuma nodoklis 21 984,65 *euro*. Tāpat lietā nav strīda, ka atbildētāja ir atlīdzinājusi prasītājai cietušajiem izmaksāto slimības pabalstu, atsakot izmaksāt ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli 21 984,65 *euro* apmērā.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas zaudējumus 21 984,65 *euro*, ko veido nesamaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa saistībā ar atlīdzības izmaksu, atlīdzinot valsts budžeta līdzekļus par ceļu satiksmes negadījumā cietušajai personai vai saistībā ar tās nāvi citai personai piešķirtajiem pakalpojumiem (slimības pabalstiem, invaliditātes pensijām vai apgādnieka zaudējumu pensiju) par augstāk norādītajām personām.

[6.1] Lietā starp pusēm pastāv strīds par to, vai iedzīvotāju ienākuma nodoklis, ko ietur no cietušajām personām aprēķinātā pārejošā darba nespējas pabalsta, kas ir valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojums un kas tiek izmaksāts no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta, ir uzskatāms par zaudējumu OCTA likuma izpratnē.

Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9. panta sestās daļas 2. punkts noteic, ja konstatē pretrunu starp vienāda juridiska spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma.

Saskaņā ar Civillikuma 1770. pantu par zaudējumu uzskatāms katrs mantiski novērtējams pametums.

Tādējādi Civillikuma 1770. pantā ir noteikts vispārīgs zaudējuma jēdziens, savukārt OCTA likumā ir noteikti konkrēti zaudējumi, kas nodarīti tieši ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā un kurām personām pienākas apdrošināšanas atlīdzība. Ņemot vērā, ka OCTA likums ir speciālā tiesību norma attiecībā pret Civillikumu, tiesas kolēģija atzīst, ka tas, vai apdrošinātājam ir jāatlīdzina ienākuma nodoklis kā invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajam budžetam nodarītais zaudējums ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, ir jāvērtē OCTA likuma izpratnē, piemērojot Civillikuma normas tiktāl, ciktāl tās neierobežo speciālās tiesību normas.

Apdrošinātāja pienākums atlīdzināt zaudējumus Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai kā trešajai personai izriet no OCTA likuma 1. panta piecpadsmitās daļas un 24. panta otrās daļas.

OCTA likuma 24. panta otrā daļa (*likuma redakcijā līdz 2019. gada 30. aprīlim*) noteica, ka apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu veidā saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām.

Savukārt OCTA likuma 24. panta otrā daļa, kas ir spēkā no 2019. gada 1. maija un līdz šim brīdim nosaka, ka Apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu (ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli) un valsts sociālo pabalstu veidā saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām.

Tādējādi secināms, ka norāde par apdrošinātāja vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja pienākumu atlīdzināt valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļos samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli OCTA likuma 24. panta otrajā daļā ir ietverta vien ar likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2019. gada 1. maijā. Tomēr šis fakts pats par sevi nenozīmē, ka līdz minēto likuma grozījumu spēkā stāšanās brīdim normatīvais regulējums neuzlika apdrošinātājam pienākumu atlīdzināt valsts budžetā prasītājas samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Tiesa atzīst, ka OCTA likuma 24. panta otrās daļas papildināšana ar vārdiem "(..) ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli (..)" ir precizējoša norāde, kura izskaidro OCTA likuma 24. panta otrā daļa sevī ietver arī pienākumu atlīdzināt iedzīvotāju ienākuma nodokli. Līdz ar to, pretēji atbildētājas viedoklim, no grozījumiem OCTA likuma 24. panta otrajā daļā nav pamata izdarīt secinājumus, ka līdz 2019. gada 1. maijam iedzīvotāju ienākuma atlīdzināšana neietilpa minētās normas tvērumā.

[6.2] Atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1. panta pirmajai daļai ienākuma nodoklis ir nodoklis, ar ko apliek fiziskās personas gūtos ienākumus. Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17. panta desmitā daļa noteic, ka fiziskās personas ienākumu veidus, no kuriem izmaksātājam ir pienākums ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli ienākuma izmaksas vietā, t.sk., likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17. panta desmitās daļas 9. punkts noteic, ka nodokli ietur no slimības pabalstiem.

No iepriekšminētajām tiesību normām izriet, ka slimības pabalsts, no kura ir paredzēts ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli, ir fiziskas personas gūtais ienākums. No slimības pabalsta tiek ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Pamatojoties uz augstāk norādīto, prasītāja, piešķirot personai slimības pabalstu, ieturējusi iedzīvotāju ienākuma nodokli.

[6.3] Par nepamatotiem atzīstami atbildētājas paskaidrojumi, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieskaitīšana valsts budžetā nerada prasītājai zaudējumus, jo prasītāja rīkojas kā juridiskās personas, Latvijas Republikas, pārstāvis.

Tiesa atzīst, ka no invaliditātes, maternitātes un slimības budžeta izmaksātās summas, tai skaitā, ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, kas nepieciešamas piešķirtā slimības pabalsta samaksai, uzskatāmas par zaudējumu, kas radies ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā. Ja nebūtu noticis ceļu satiksmes negadījums, tad no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta šādas izmaksas, tai skaitā, iedzīvotāju ienākuma nodoklis nebūtu bijis jāveic.

[6.4] OCTA likuma 24. panta trešā daļa noteic, ka šajā pantā minēto valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību nosaka Ministru kabinets.

Apmēru un kārtību, kādā apdrošinātājs vai biedrība "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām, reglamentē Ministru kabineta noteikumi Nr. 633 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām". Saskaņā ar šo noteikumu 11. punktu izdevumu atlīdzināšanai Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra apdrošinātājam vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojam iesniedz šādus dokumentus: (..) 11.1.3. piešķirto (pārrēķināto) pakalpojumu vai pabalstu, tā apmēru (pirms aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli), periodu, par kuru atlīdzināmi izdevumi, un izlietoto līdzekļu summas.

Līdz ar to secināms, ka OCTA likuma izpratnē prasītājai, tāpat kā citām iestādēm, ir noteiktas tiesības atgūt tos budžeta līdzekļus, ko iestāde izlietojusi likumā noteikto uzdevumu īstenošanai no līdzekļiem, kas piešķirti šo uzdevumu izpildei.

Lietā nav strīda, ka prasītāja 2019. gada 20. maijā nosūtīja atbildētājai pieprasījumu veikt nesamaksātās atlīdzības daļā par iedzīvotāju ienākuma nodokli samaksu, saskaņā ar vēstulei pievienoto sarakstu par atteiktajām apdrošināšanas atlīdzībām daļā, par iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Prasītāja iesniegusi rakstveida pierādījumus, kas apliecina, ka prasītāja attiecībā uz augstāk norādītajām personām ir pieņēmusi lēmumus par slimības pabalstu piešķiršanu.

OCTA likuma 18. panta pirmā daļa noteic, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs, ja apdrošināšanas atlīdzība izmaksājama no Garantijas fonda, saskaņā ar apdrošinātāja atbildības limitu atlīdzina šajā likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumus, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai.

Tādējādi apstākļos, kad apdrošināšanas sabiedrībai bija izmaksājama apdrošināšanas atlīdzība, kas saistīta ar slimības pabalsta izmaksu cietušajai personai, nav pamata uzskatīt, ka likumā noteiktais iedzīvotāju ienākuma nodoklis nav iekļaujams zaudējumu atlīdzības summā.

[6.4] Par pamatotiem atzīstami prasības pieteikumā norādītie argumenti, ka likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 11. panta pirmajā daļā noteiktos invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta līdzekļus veido obligātas iemaksas invaliditātes, maternitātes un slimības apdrošināšanai, nevis ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Tādējādi Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras ieturētie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi tiek iemaksāti valsts budžetā, proti, 80% pašvaldības budžetā, bet 20% valsts budžetā un nepaliek speciālajā budžetā, no kura veic izmaksas, nodrošinot sociālās apdrošināšanas pakalpojumu samaksu ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā.

Likuma „Par pašvaldībām" 77. pants noteic, ka pašvaldības īpašums ir nodalīts no valsts īpašuma un citu tiesību subjektu īpašuma. Savukārt likuma "Par pašvaldībām" 76. pants noteic, ka pašvaldību ekonomiskais pamats ir manta, tai skaitā finanšu resursi, kas veidojas no juridisko un fizisko personu nodokļu maksājumiem, valsts budžeta dotācijām un mērķdotācijām, vietējām nodevām un citiem maksājumiem pašvaldības budžetā, kā arī citiem ieņēmumiem.

Šādos apstākļos iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa 80% apmērā pēc novirzīšanas pašvaldību budžetā vairs nav uzskatāma par valsts budžeta daļu, bet gan par atvasinātas publiskas personas – pašvaldības budžeta sastāvdaļu, un tā ir nošķirta no valsts budžeta, savukārt atlikušie 20% netiek novirzīti invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžetā.

Vienlaikus tiesa norāda, ka, iekļaujot zaudējumos ienākuma nodokļa daļu un tos atgūstot, prasītāja, veicot speciālā budžeta administrēšanu,

papildus ienākumus negūst. Tā kā slimības pabalsts ir piešķirts ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā, tad invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajam budžetam ir radušies zaudējumi tādā apmērā, kādā ir bijis nepieciešams izlietot šī speciālā budžeta līdzekļus, nodrošinot slimības pabalsta izmaksu.

Šādos apstākļos tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā zaudējumu apmēru veido slimības pabalsta piešķiršanas un izmaksas nodrošināšanai visu izlietoto līdzekļu summa, t.i., personai piešķirtais slimības pabalsta apmērs, t.sk, no šī pabalsta ieturētā iedzīvotāju ienākuma daļa.

[6.5] Ņemot vērā minēto tiesa atzīst, ka prasība uzturētajā daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu 21 984,65 *euro* apmērā ir pamatota un apmierināma.

[7] Prasītāja tiesas sēdē neuzturēja prasību daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kas pārsniedz 21 984,65 *euro*, lūdza šajā daļā tiesvedību lietā izbeigt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 74. panta trešās daļas 1. punktu prasītājs ir tiesīgs atteikties no prasības.

Civilprocesa likuma 164. panta septītā daļa noteic, ka no prasības ir iespējams atteikties iekams lietas izskatīšana pēc būtības nav pabeigta. Civilprocesa likuma 223. panta 4. punkts noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja prasītājs atteicies no prasības.

Tā kā prasītāja ir atteikusies no prasības daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kas pārsniedz 21 984,65 *euro*, tiesa konstatē, ka pastāv Civilprocesa likuma 223. panta 4. punktā noteiktais pamats tiesvedības izbeigšanai lietā šajā daļā. Ar tiesvedības izbeigšanu lietā citu personu tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses netiek aizskartas.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, kā arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Līdz ar to prasītājai nosakāmas arī tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – sešus procentus no simta gadā, no nesamaksātās parāda summas, jo saskaņā ar Civillikuma 1765. pantu gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, procentu apmērs ir seši procenti no simta gadā.

[9] Civilprocesa likuma 42. panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Prasītāja, ceļot prasību, atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumus, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 14. punktu.

Līdz ar to no atbildētājas par labu valstij piedzenama iepriekš nesamaksātā valsts nodeva par 955,87 *euro* apmērā, kas aprēķināma saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta "c" apakšpunktu.

Atbilstīgi Civilprocesa likuma 39. panta pirmās daļas 5. punktam un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Pasts" tarifiem ar tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi šajā lietā ir bijuši 1,41 *euro*. Minētie izdevumi piedzenami no atbildētājas valsts ienākumos.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu tiesa atzīst, ka atbildētājai nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 189.-195., 199. pantu, 204.[1] pantu, 223. panta 4. punktu, tiesa

n o s p r i e d a

daļēji apmierināt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras prasību par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Piedzīt no "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr. 40103942087, par labu Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūrai, reģistrācijas Nr. 90001669496, apdrošināšanas atlīdzību par izmaksāto slimības pabalstu 21 984,65 *euro* (divdesmit viens tūkstotis deviņi simti astoņdesmit četri *euro* un sešdesmit pieci centi), kas iemaksājami prasītājas norādītajā Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta norēķinu kontā Nr. LV21TREL5180453064000, Valsts kase, BIC TRELLV22, Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūra, reģistrācijas Nr. 90001669496, maksājuma uzdevuma tekstā norādot budžeta izdevumu klasifikācijas kodu EKK22410.

Noteikt Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras, reģistrācijas Nr. 90001024113, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos procentus - 6 (sešus) procentus no simta gadā, no neatmaksātās parāda pamatsummas.

Pārējā daļā tiesvedību lietā par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kas pārsniedz 21 984,65 *euro*, izbeigt.

Piedzīt no "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr. 40103942087, par labu valstij valsts nodevu par prasības pieteikumu 955,87 *euro* (deviņi simti piecdesmit pieci *euro* un 87 centi), kas iemaksājama kontā Nr. LV55TREL1060190911200, saņēmējs: Valsts kase, reģistrācijas Nr. 90000050138, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķī norādot civillietas numuru.

Piedzīt no "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr. 40103942087, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,41 *euro* (viens *euro* un 41 cents), kas iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī norādot civillietas numuru.

Noteikt termiņu "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Dokumenti, kas apliecina tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos sprieduma labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā iesniedzami Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā, lai netiktu uzsāktu sprieduma piespiedu izpilde.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas – 2020. gada 25. marta, – Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesā.

Tiesnese Lana Leja